

4a. Katrine Blauenfeldt: Punktummet er passiv-aggressivt.

Debatindlægget er fra Kforum d. 23. marts 2023. Katrine Blauenfeldt (f. 1987) er cand.mag. i engelsk, debattør og foredragsholder. Kforum er et debat- og netværksforum, der har som mål at oplyse og skabe debat om nye tiltag, tendenser og trends inden for kommunikations- og medieverdenen og i samfundet generelt.

For ca. halvandet år siden skrev en 24-årig veninde til mig og spurgte, om jeg ville være hendes +1¹ til en bogreception, hun var blevet inviteret til. Jeg svarede med en umiddelbart enkel og klar besked: "Ja." Det skulle vise sig, at der var en del lag i mit svar, som jeg ikke var klar over. Min veninde skrev en smule fornærmet tilbage til mig, at jeg jo
5 bare kunne takke nej, hvis jeg ikke gad med, og at jeg altså skulle sige til hende, hvis jeg var sur på hende. Vi fik hurtigt redt trådene ud, men den brist i vores kommunikation var med til åbne mine øjne for, hvordan og hvorfor generation Z² bruger tegnsætning anderledes end tidligere generationer.

De digitalt indfødte vs. os andre

10 Den ældre del af min generation, millennial³, og generationerne før os er ikke vokset op med sociale medier på samme måde som generation Z. Disse er derfor ikke en naturlig del af vores måde at kommunikere på. Vi har på en måde oprettet en ny gren på vores kommunikationstræ, som hedder "sociale medier", en separat og selvstændig gren, som vores sprogstamme hele tiden prøver at afstøde. Generation Z, derimod, er så smeltet
15 sammen med sociale medier, at de kommunikerer via disse, som vi andre kommunikerer med hinanden verbalt. Det vil sige, at de ting, som vi fra ældre generationer lægger vægt på i verbal ansigt til ansigt-kommunikation, f.eks. toneleje, ansigtsmimik og øjenkontakt (eller mangel på samme), er aspekter, som Gen Z⁴ har fundet nye måder at udtrykke, når de kommunikerer via tekstbeskeder på sociale medier. Og det er her, vi kommer til
20 brugen af punktummer.

Generation Z bruger tegnsætning og andre sproglige redskaber på opfindsomme måder til at kommunikere alt det, som man normalt ikke kan have med på skrift. Lange beskeder, hvor al tegnsætning er korrekt, alle egennavne er stavet med stort begyndelsesbogstav, og som ikke indeholder en eneste emoji, virker kolde, kalkulerede

¹ +1: en ledsager.

² generation Z: en betegnelse for den generation, der er født mellem ca. 1997 og 2012.

³ millennials: en betegnelse for den generation, der er født mellem ca. 1977 og 1996.

⁴ Gen Z: en forkortelse for generation Z.

25 og nogle gange passiv-aggressive. Den slags beskeder er blottet for følelser. Ved at skrive 4-5 beskeder i streg med en enkelt sætning i hver, hvor der ikke er nogen punktummer, virker man mere umiddelbar. Det er ikke en person, der har siddet i flere minutter og grublet over sit svar og tjekket sin besked igennem for stavfejl og manglende nutids-r'er. Jeg har endda fået fortalt af flere Gen Z'ere, at de kan finde på at
30 fjerne et nutids-r, kommaer og tilføje en stavfejl eller to i beskeder, da de mener, at det viser, at man er opslugt af den samtale, man er i gang med at føre.

Tastaturkrigere og global social bevidsthed

Men hvorfor er det så så vigtigt for Gen Z at formidle alle disse følelser og tanker, som normalt ikke er så stor en del af skriftlig kommunikation? Jeg mener, at der er to
35 hovedårsager: tastaturkrigere og en øget social bevidsthed.

Gen Z har observeret, hvordan deres forældres generation har kommunikeret på sociale medier, og de er ikke imponerede. Det er, som om folk på 50+ stadig ikke helt forstår, at når de skriver noget i en kommentartråd på Facebook, så sidder der ægte mennesker med ægte følelser og læser deres ord. Gen Z tager stærkt afstand fra den slags
40 tastaturkrigere og gør derfor, hvad de kan, for ikke at blive misforstået eller ubevidst komme til at såre nogen, når de kommunikerer med andre på skrift.

Med hurtigere internet, bedre smartphones og flere sociale medier er verden blevet mere forbundet end nogensinde før. Det har vi kunnet se, da Black Lives Matter⁵-demonstrationer spredte sig til alle verdens afkroge, alverdens nyhedsmedier skriver om
45 abortrettigheder i Polen, om trans-rettigheder⁶ og hadforbrydelser i USA, om klimaflygtninge fra forskellige asiatiske lande. Der foregår virkelig en stigning i social bevidsthed på et globalt plan. Vi kan især se det hos Gen Z, som spiser mindre kød end tidligere generationer på grund af klimaforandringerne, køber mere genbrug, fordi de ikke vil støtte kapitalismen, og generelt går meget op i store socialistiske og
50 humanistiske bevægelser. Det er det brede og inkluderende fællesskab, som generation Z værdsætter og ønsker at bidrage til. Og hvis man gerne succesfuldt vil indgå i sådan et kæmpe fællesskab, er man nødt til at kunne rumme andres følelser og være i stand til at formidle sine egne på en hensynsfuld måde.

⁵ *Black Lives Matter*: en menneskerettighedsbevægelse, der fører kampagner mod vold og strukturel racisme, særligt udbredt i de afroamerikanske samfund i USA.

⁶ *trans-rettigheder*: rettigheder for transpersoner, dvs. personer, hvis kønsidentitet er i uoverensstemmelse med vedkommendes biologiske køn.

Gen Z'ere er følsomme og ikke bange for at vise det

- ⁵⁵ Dette kursskifte inden for tegnsætning, som generation Z står for, er en ny og smart måde at kunne inkludere sine følelser, tanker og sindsstemninger, når man kommunikerer via tekstbeskeder. Vi er lige nu vidne til en generation, som synes, at det er meget mere værdifuldt at kunne formidle sine følelser og intentioner ordentligt end at gå op i, at "I" skal være med stort, når der er tale om 2. person flertal. Det følsomme
- ⁶⁰ projekt kan jeg kun støtte op om. Mere åbenhed om følelser og færre tastaturkrigere.

4b. Gitte Hørning: Kæmp for punktum. Punktum.!

Debatindlægget er fra Kforum d. 23. marts 2023. Gitte Hørning (f. 1952) er turnecheff ved Folketeatret, forfatter, cand.mag. i dansk og forhenværende gymnasielærer.

Da jeg for år tilbage arbejdede som redaktør på et personaleblad, var det i en institution, hvor diverse ansatte skulle bidrage med artikler. Fra køkkenpersonalet til det akademiske personale. Dengang opfattede man brug af udråbstegn som et mere eller mindre “no go”, idet dette tegn havde status som de sprogligt uformåendes forsøg på at give deres

5 tekst en overbevisende kraft, som den ikke havde i sig selv. Der blev flittigt plantet udråbstegn rundt omkring i artiklerne eller – værre endnu – der blev fyret en hel række af som sluttegn i den sætning, der i særlig grad skulle sætte hovedet på sømmet. Jo mindre teoretisk uddannelse skribenten havde, jo større forbrug af udråbstegn, som stort set alle fjernedes af redaktøren. Udråbstegnet blev tilvalgt, fordi det ikke kun opfattes

10 som en sproglig konstruktion. Man tiltroede det power til tematisk at understøtte indholdet; en kvalifikation, som man åbenbart ikke tiltroede det renfærdige punktum. Til gengæld blev dette tegn ikke fravalgt af skribenter med en såkaldt soigneret sprogbrug. Det gjorde udråbstegnet.

Typcasting¹ via udråbstegn: mig mig mig vælger udråbstegnet til !!!

15 Generelt ildeset er udråbstegnet langt fra mere. Ifølge Blauenfeldts artikel forbindes tegnet nu med folk, som ikke er bange for at vise glæde, følelser eller entusiasme, og som vægter fællesskabet højt. Brugerne af tegnet sylter i en vis udstrækning korrekt tegnsætning, idet de er mere optagede af, hvad de forskellige tegn fortæller om deres eget gode humør og egen mentale tilstand. Omkvædet lyder altså: mig, mig, mig! Og det

20 lyder højt og larmende, for nu er sidegevinsten ved udråbstegnet ikke bare at understøtte det skrevne indhold. En ny sidegevinst er, at tegnet skal understøtte skribentens image som en inkluderende type, der er på kram med alt og alle. Heroverfor forbindes punktummet ifølge Blauenfeldt med tidligere tiders fragmenterede, hyperindividualiserede og indadskuende brugere. Skribenter, der ikke har forventninger om, at punktummet skal

25 redde hverken deres sproglige indhold eller deres personlige udstråling. Ellers tak, den slags styrer de selv i deres stilfulde, voksne liv. For dem er diskretion en æressag, så punktummets lidenhed antaster ikke dets status som tegnsætningens konge: ”Punktum er det vigtigste og efter komma hyppigste skilletegn. Punktum bruges til at adskille og afslutte selvstændige dele af en tekst, som oftest helsætninger.”²

¹ *Typcasting*: at blive sat i bås som persontype.

² Dette er et citat fra en leksikonartikel om punktum fra denstoredansk.lex.dk.

30 **Punktummet – et koldt, sygt og afvisende tegn**

Punktum er det vigtigste skilletegn, mens komma er det hyppigste. I de senere år har punktum dog været under pres i netop denne henseende, for rigtig mange skoleelever kører udelukkende kommaer undervejs i deres egne tekster. Forklaringen er, at nogle dansklærere definerer punktum som noget, man skal bruge "foran noget nyt" (jævnfør 35 "selvstændige dele"). Har lærerne så glemt at præcisere, at de med "nyt" mener sproglige konstruktioner og altså ikke bare en fristil, der indholdsmæssigt aldrig hører op, ja, så er der jo indlysende kun brug for kommaer. Men der er andre anslag mod punktummet end folkeskoleelever. Der er brugere i alle aldre, som sværger til emojis som sluttegn, hvorved der ikke længere er plads til punktummet. Der er sågar brugere, 40 som uden at gøre brug af emojis alligevel fravælger punktummet, fordi de synes, at det ser koldt, sygt og afvisende ud..! Op imod sådanne kræfter må man nødtvungent tilslutte sig dem, der mener, at den flotte rolle som rosinen i pølseenden måske er under udfasning for punktummet. Vi skal i hvert fald helt tilbage til 1990'erne, før vi rammer en periode, hvor udviklingen gik den rigtige vej for punktummet, nemlig, da det – i sin 45 internationale udgave – blev indlagt i lyden af succes, da "the dotcoms took the world by storm"³.

Foregrounding kontra backgrounding

Enhver skribent bestræber sig på at træffe de sproglige valg, som har den rette virkning på modtageren. Man taler i den forbindelse om foregrounding. At nogle sproglige træk er 50 foregrounded, vil sige, at de har trængt sig i forgrunden, hvor de kan få ekstra opmærksomhed. Denne forhøjede opmærksomhed er opnået ved hjælp af sproglige teknikker som udråbstegn, tankestreg og brug af kursiv. Udråbstegnet er den kraftigste markør af foregrounding, men hvis det anvendes gentagne gange i fremstillingen, så kan det virke påtrængende på læseren – som om der er støttepædagog på – hvorved der 55 opstår fare for, at teknikken slår bak.

Ideelt set er formidling tofaset, idet foregrounding bør efterfølges af backgrounding. Når fortælleren via foregrounding-teknikker har haft held til at henlede læserens opmærksomhed på specifikke punkter i teksten, så skal de detaljer, man har ønsket at give ekstra opmærksomhed, uddybes. Først når dette niveau af processen er nået, er 60 transmissionen af det formidlede til ende, hvilket man markerer med et ikke-ladet sluttegn, et punktum.

³ "the dotcoms took the world by storm": (engelsk) refererer til internettets udbredelse i slutningen af 1990'erne og den deraf følgende hurtige og globale vækst i virksomheder, der havde internettet som forretningsmæssigt grundlag, især virksomheder, hvis internetadresse sluttede med ".com".

Personligt har jeg det lidt stramt med foregrounding-niveauets brug af useriøse virkemidler (herunder emojis), som får mig til at føle, at jeg intellektuelt tales ned til. Ideelt set skulle kommunikation for mit vedkommende være ren backgrounding, hvor ord og tegn kun er bærere af deres oprindeligt vedtagne værdi. Sproget er imidlertid en dynamisk størrelse, hvis udvikling kan beskrives, men ikke styres. Lad os håbe, at det vigtigste skille tegn overlever uden at skulle beskyttes af en form for tegn-kvotering²? Ergo, punktummet er ikke et koldt, sygt og afvisende tegn. Det er blot tegnet på et civiliseret menneske. Punktum.

² kvotering: det at fastsætte kvoter for noget.

4c. Facebook-debattråd

Jacob Mark (f. 1991) er folketingspolitiker for SF. Teksten består af Jacob Marks post på egen Facebook-profil d. 28. august 2023 samt uddrag fra debattråden affødt heraf.

Jacob Mark
August 28 at 7:23 PM ·

Hvad er det egentlig, der sker i hovedet på de mennesker, der ikke kan passe dyr ordentligt?

Jeg synes, det sker oftere og oftere at der kommer mediehistorier om dyr, der bliver mishandlet. Katte, heste, hunde (og så har jeg jo slet ikke nævnt den måde man behandler kyllinger, grise og køer på mange steder)!

Jeg må indrømme, at jeg INTET har noget tilovers for dem, der ikke kan behandle dyr ordentligt. Hvordan kan man få sig selv til det? De kan jo ikke gøre noget.

Og jeg forstår det heller ikke. Der er da ikke noget sjovere, dejligere og mere livsbekræftende end at de væsener, der er omkring en har det godt. Vi har fået heste, staldkatte, høns og hund. Og næste år udvider vi gården endnu mere med dyr på friland.

Det er da det sjoveste at se dyr, der har det godt. De bliver tillidsfulde, glade, impulsive - og æggene smager bedre!

Min holdning er helt klart, at vi skal have meget strammere regler for hvordan vi behandler dyr i det her land. Man kan ganske enkelt ikke være bekendt at behandle et væsen, der er afhængig af en så dårligt. Så burde man slet ikke have lov til at have med dyr at gøre.

 3.4K 456 comments 105 shares

 Like Comment Share

Marianne Rodriguez

Og hvad med dem der ikke kan finde ud af at behandle børn ordentligt 🖤👉

1w Like Reply

Topfan

Helle Bastiansen

Vågn op kære Jakob!!! Penge penge, penge og atter penge, hvad kommer det af angår og så dette uvæsen med dyr på indhegnede arealer til genopretning af habitat og naturpleje, ingen fejl der, så længe man sørger for at dyr på så små habitater, som dk, kan opvise, vi har ikke store sammenhængende arealer, som for eksempel England og USA, Australien og Afrika, så derfor er vores mål, fejlslagen, da alment publikum kommer ud på disse arealer og ser nødlidende dyr og godt for det, Da der står i dyrværnsloven, at vanrøgt ikke er tilladt, men regeringen sikker røv på venstre fløj, som tager mere hensyn til "SVINE BONDEN" og vil, undskyld mit franske, skide på etik og folkets og naturens almenvel, bare kroner og øre rasler ned i kassen, men du plejer da ikke at kikke ud over børn og skoler, men det er måske der du skulle tage fat, det er jo ikke første gang at landet må rykke sig, når de unge mennesker har lært det, ved at stikke fingrene ned i mulden, god vind, nu du selv har fået småfolk til huse, kh helle i

Svnes godt om Svar 1 u.

Rita Maria Aggerholm Winkel

Det lyder som en god plan 😊 Bare det ikke går hen og bliver skævt- så i dag et opslag i en hundegruppe, hvor en mente at man ikke skulle have lov til at have hund hvis den var hjemme alene i 6 timer, hvor jeg tænkte- ahhh hold nu 🙄 Det hænder da et par gange om måneden vores er alene hjemme så længe, men syntes nu hun virker til at have det ret godt alligevel 😊

1w Like Reply

Top fan

Maibritt Graugaard Holbech

Rita Maria Aggerholm Winkel i Sverige er det ved lov vedtaget, at hunde ikke må være alene længere end 6 timer. Det burde også gælde i DK

1w Like Reply

Flemming Nim Holm

Ja, det er fint med fokus på den individuelle behandling af dyr - Men vi skal også tale om, at vi - som samfund - kigger på konsekvenserne af vore dyrehold i landbruget, de miljømæssige konsekvenser - og at vi - forbrugere - skal forstå at ændringer vil koste (økonomisk eller mængden af kød). Den individuelle mishandling er vel lovgivet godt (eller er jeg naiv), mens det samfundsmæssige dyrehold skal justeres betragteligt.

1w Like Reply

Karen Vibeke Jacobsen

Jeg er helt enig med dig, Flemming.

1w Like Reply